TẠP CHÍ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ ĐẠI HỌC DUY TÂNDTU Journal of Science and Technology01(68) (2025) 83-89

Cơ chế khử Eu³⁺→Eu²⁺ của Sr₂MgSi₂O₇:Eu³⁺ trong môi trường không khí và trong khí H₂

Mechanism for reduction of $Eu^{3+} \rightarrow Eu^{2+}$ of $Sr_2MgSi_2O_7:Eu^{3+}$ in air atmosphere and H_2 gas environment

Hồ Văn Tuyến^{a,b*}, Nguyễn Thị Quỳnh Liên^c, Nguyễn Hạ Vi^{a,b} Ho Van Tuyen^{a,b*}, Nguyen Thi Quynh Lien^c, Nguyen Ha Vi^{a,b}

^aViện Nghiên cứu và Phát triển Công nghệ cao, Đại học Duy Tân, Đà Nẵng, Việt Nam
 ^aInstitute of Research and Development, Duy Tan University, Da Nang, 550000, Vietnam
 ^bKhoa Môi trường và Khoa học Tự nhiên, Đại học Duy Tân, Đà Nẵng, Việt Nam
 ^bFaculty of Environment and Natural Sciences, Duy Tan University, Da Nang, 550000, Vietnam
 ^cKhoa Khoa học Cơ bản, Trường Đại học Văn Lang, Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam
 ^cFaculty of Fundamental Sciences, Van Lang University, Ho Chi Minh City, Vietnam

(Ngày nhận bài: 28/08/2024, ngày phản biện xong: 02/10/2024, ngày chấp nhận đăng: 14/10/2024)

Tóm tắt

Trong nghiên cứu này, vật liệu Sr₂MgSi₂O₇:1.0 mol%Eu³⁺ (SMSO-1.0Eu) được chế tạo bằng phương pháp phản ứng pha rắn ở 1250°C. Vật liệu sau khi chế tạo được ủ trong môi trường 100% H₂ để đánh giá quá trình khử từ trạng thái Eu³⁺ về Eu²⁺. Cấu trúc vật liệu được khảo sát bằng nhiễu xạ tia X, kết quả chỉ ra vật liệu thu được đơn pha với cấu trúc tetragonal. Phân tích phố phát quang dưới kích thích 350 nm và 393 nm cho thấy mẫu sau khi chế tạo trong môi trường không khí có một phần Eu³⁺ được khử về Eu²⁺. Đối với mẫu ủ nhiệt trong môi trường 100% H₂ tì phần lớn Eu³⁺ khử về Eu²⁺, tỉ lệ cường độ phát xạ Eu²⁺ tăng lên 87% khi mẫu ủ trong môi trường 100% H₂ ở 700°C trong 2 giờ. Cơ chế quá trình khử từ trạng thái Eu³⁺→Eu²⁺ trong mẫu Sr₂MgSi₂O₇ chế tạo trong môi trường không khí liên quan đến quá trình hình thành các vacancy do sự mất cân bằng điện tứ từ tương tác giữa O²⁻ sẵn có trong nền tới phân tử khí H₂.

Từ khóa: Vật liệu phát quang; Sr₂MgSi₂O₇; europium; quá trình khử.

Abstract

In this work, $Sr_2MgSi_2O_7:1.0 \text{ mol}\%Eu^{3+}$ (SMSO-1.0Eu) materials have been fabricated by solid-state reaction method at 1250°C. Then the prepared samples were annealed in the 100% H₂ gas atmosphere to estimate the reduction process from Eu³⁺ to Eu²⁺ states. The structure of the prepared SMSO-1.0Eu sample is carried out by X-ray diffraction, which indicates that the prepared samples reach the single phase of the tetragonal structure. Analysis of photoluminescence spectra using the excitation wavelengths of 350 nm and 393 nm suggests a part of Eu³⁺ reducing to Eu²⁺ state in the prepared sample in air. For the samples annealing in 100% H₂, almost Eu³⁺ was reduced to Eu²⁺, and the Eu²⁺ emission ratio increased by 87% as the sample annealed in 100% H₂ at 700°C for 2.0 hrs. Mechanism of reduction process Eu³⁺→Eu²⁺ in Sr₂MgSi₂O₇ sample synthesized in an air atmosphere relates to the formation of vacancy defects due to the non-equivalence charge. For the samples annealed in a hydrogen atmosphere, the reduction mechanism of Eu³⁺ relates to the released electrons from the reaction between the O²⁻ oxide substrate and H₂ molecules.

Keywords: Luminescent materials; Sr₂MgSi₂O₇; europium; reduction process.

^{*}*Tác giả liên hệ:* Hồ Văn Tuyến

Email: hovantuyen@gmail.com

1. Giới thiệu

Các ion đất hiếm (RE) pha tạp vào hợp chất oxide thường phát ra bức xạ của trạng thái RE hóa trị ba và quang phổ của chúng thường đặc trưng bởi các vạch hẹp do các chuyển dời f-f thuộc cấu hình 4fⁿ của các ion RE hóa trị ba. Giữa các ion đất hiếm, Eu³⁺ là tâm phát quang đáng chú ý do chúng bức xạ mạnh trong vùng bước sóng từ cam tới đỏ, phù hợp với các ứng dung trong khuếch đai quang, vật liêu phát quang và laser [1-4]. Điều thú vị là europium là một trong những nguyên tố có thể tồn tại trạng thái hóa trị hai và phát ra bức xạ dải rộng đặc trưng cho chuyển dời $4f^{n-1}5d \rightarrow 4f^n$ [5-7]. Việc ion này tồn tại ở trạng thái hóa trị hai hay hóa trị ba thì phụ thuộc rất lớn vào mạng nền và điều kiện chế tạo vật liệu. Do đó, để có thể đạt được phát xạ tốt thì trạng thái hóa trị của các ion đất hiếm europium và samarium cần phải được kiểm soát trong quá trình chế tao.

Vật liệu phát quang Sr₂MgSi₂O₇ pha tạp ion đất hiếm đã và đang thu hút nhiều sự quan tâm nghiên cứu bởi chúng có các ưu điểm đáng kể trong tính ổn định lý hóa [8-10]. Đặc biệt các chuyển dòi $4f^{n-1}5d \rightarrow 4f^n$ của ion Eu^{2+} trong vật liệu Sr2MgSi2O7 đã được nghiên cứu cho các ứng dụng trong công nghệ LED, lân quang và vật liệu trong nha khoa [8]. Các chuyển dời 4/ⁿ⁻ ${}^{1}5d \rightarrow 4f^{n}$ là các chuyển dời lưỡng cực điện cho phép nên cường độ của chúng phụ thuộc mạnh vào trường tinh thể và cấu trúc mạng nền, do đó phụ thuộc rất lớn vào điều kiện chế tạo. Những phân tích trên cho thấy việc kiểm soát quá trình khử Eu³⁺ về Eu²⁺ trong quá trình chế tạo vật liệu là rất cần thiết để có thể đạt được hiệu quả cao của phát xạ. Do đó, vật liệu Sr₂MgSi₂O₇ pha tạp Eu³⁺ được chế tạo bằng phương pháp phản ứng pha rắn và vật liệu sau khi chế tạo được ủ trong môi trường 100% H₂ tại các điều kiện khác nhau để đánh giá quá trình khử Eu³⁺ về Eu²⁺.

2. Chế tạo vật liệu và các kĩ thuật phân tích

Vật liệu strontium magnesium silicate pha tạp europium được tổng hợp bằng phương pháp phản ứng pha rắn tại nhiệt độ cao với thành phần hợp thức như sau: Sr₂MgSi₂O₇:1.0 mol%Eu³⁺ (SMSO-1.0Eu). Các tiền chất ban đầu gồm các oxit MgO, SiO₂, Eu₂O₃ (Sigma-Aldrich) và muối SrCO₃, chúng được cân theo tỉ lệ thành phần mẫu sau đó được trộn đều và nghiền mịn bằng cối mã não để tăng độ đồng đều giữa các thành phần hợp chất. Tiếp theo, hỗn hợp được nung ở nhiệt độ 1250°C trong 5.0 giờ với tốc độ gia nhiệt 5°C/phút. Sau đó, mẫu được hạ nhiệt tự do đến nhiệt độ phòng để thu được mẫu bột màu trắng, tiếp tục nghiền mịn mẫu thu được bằng cối mã não trước khi thực hiện các phép đo phân tích cấu trúc và tính chất quang.

Để khảo sát quá trình khử $Eu^{3+} \rightarrow Eu^{2+}$ trong vật liệu Sr₂MgSi₂O₇, mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo được nung trong môi trường khí khử 100% H₂ với các thời gian và nhiệt độ khác nhau, kí hiệu tương ứng cho các mẫu lần lượt là:

+ As-prepared: SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo,

+ H₂-400°C-1h: SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo được nung trong môi trường 100% H₂ tại nhiệt độ 400°C trong 1 giờ,

+ H₂-700°C-2h: SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo được nung trong môi trường 100% H₂ tại nhiệt độ 700°C trong 2 giờ.

Cấu trúc tinh thể và hình thái bề mặt mẫu sau khi chế tạo được khảo sát bằng nhiễu xạ tia X (XRD) (Bruker, Germany) và ảnh hiển vi điện tử quét (SEM) Jeol 6490-(JED 2300; Japan). Phổ kích thích phát quang và phổ phát quang được đo bằng máy quang phổ FL3-22 (Horiba Jobin-Yvon).

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Kết quả nhiễu xạ tia X và hình thái bề mặt của mẫu

Hình 1 trình bày kết quả nhiễu xạ tia X của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared) và nung trong môi trường 100% H₂ tại nhiệt độ 700°C trong 2 giờ (H₂-700°C-2h). Kết quả XRD cho thấy không có sự khác biệt giữa hai mẫu As-prepared và H₂-700°C-2h, tất cả đều có các đỉnh nhiễu xạ phù hợp với thẻ chuẩn JCPDS card No. 00–063–0011, cho thấy vật liệu hoàn toàn đơn pha với cấu trúc tetragonal. Kết quả này cho thấy các điều kiện chế tạo đã sử dụng là phù hợp để thu được vật liệu đơn pha như mong muốn và

Hình 1. Kết quả nhiễu xạ tia X của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared) và khi được nung ở 700°C-2 giờ trong môi trường khí H₂ (H₂-700°C-2 h).

3.2. Quá trình khử $Eu^{3+} \rightarrow Eu^{2+}$ trong $Sr_2MgSi_2O_7$

Ta biết rằng, khi chế tao vật liêu phát quang pha tap europium ở trong môi trường không khí thì hầu như chỉ thu được trang thái hóa tri ba Eu³⁺. Trong một số điều kiện như nung trong môi trường khí khử, chiếu xạ tia X... thì Eu3+ có thể được khử về trang thái hóa tri hai Eu²⁺. Trong phần này, các kết quả phân tích để đánh giá quá trình khử Eu³⁺ về Eu²⁺ trong mang nền Sr2MgSi2O7 được khảo sát và thảo luận. Hình 3 thể hiện kết quả phổ phát quang dưới kích thích 350 nm của các mẫu sau khi chế tao và sau khi nung trong môi trường 100% H₂. Phổ phát quang (PL: Photoluminescence) của tất cả các mẫu đều có dang dải rông đặc trưng cho chuyển dời $4f^{6}5d^{1} \rightarrow 4f^{7}$ của ion Eu²⁺ trong mạng nền Sr₂MgSi₂O₇. Và các mẫu được nung trong môi

quá trình ủ trong môi trường 100% H₂ không làm thay đổi cấu trúc của vật liệu. Hình thái bề mặt mẫu sau khi chế tạo được khảo sát bằng ảnh SEM như được trình bày trên Hình 2. Kết quả cho thấy bề mặt mẫu có các hạt không đồng nhất, kết dính tạo thành các đám có kích thước lớn.

Hình 2. Ảnh SEM của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared).

trường H₂ có cường độ mạnh và mẫu H₂-700°C-2h có cường độ phát xạ Eu2+ tốt hơn các mẫu khác, điều này là do Eu3+ khử tốt về Eu2+ trong môi trường khí khử H2. Bên canh đó, như có thể thấy trên Hình 3, ngay cả mẫu As-prepared không xử lý trong môi trường H₂ vẫn thu được phát xạ dải rộng đặc trưng của ion Eu²⁺, điều này cho thấy một phần Eu³⁺ được khử về Eu²⁺ ngay cả khi chế tạo trong môi trường không khí. Kết quả này phù hợp với một số quan sát trước đâyđã chỉ ra trong một số vật liệu như BaMgSiO4, SrAl₂Si₂O₈, và CaAl₂Si₂O₈ [11-13], Eu³⁺ cũng có thể được khử về Eu2+ khi chế tạo trong môi trường không khí. Cũng theo các nghiên cứu này, quá trình khử Eu3+ về Eu2+ liên quan đến quá trình truyền điện tích giữa các vacancy $V_{Ba}''(V_{Ca}'',V_{Sr}'')$ và Eu³⁺. Cơ chế cụ thể của quá trình này sẽ được trình bày trong phần tiếp theo.

Hình 3. Phố PL dưới kích thích 350 nm của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared)
và khi được nung trong môi trường khí H₂ ở 400°C-1 giờ (H₂-400°C-1h) và ở 700°C-2 giờ (H₂-700°C-2h).

Phố kích thích phát quang (PLE: Photoluminescence Excitation) thu tại bức xạ phát quang 460 nm của các mẫu sau khi chế tao và sau khi nung trong môi trường 100% H2 được trình bày trên Hình 4. Phổ PLE của các mẫu đều có dang dải rông cực đại ở 350 nm tương ứng cho chuyển dời kích thích $4f^7 \rightarrow 4f^65d^1$ của ion Eu²⁺ trong mạng nền Sr₂MgSi₂O₇. Từ các phổ PLE này, năm đỉnh kích thích có thể được xác định tại các bước sóng 288, 306, 350, 380, và 410 nm do quá trình tách mức của trường tinh thể đối với mức năng lượng 5d của ion Eu^{2+} [14, 15]. Cường độ phổ PLE cũng cho thấy mẫu H₂-700°C-2h có cường độ tốt hơn các mẫu còn lại. Ở đây, các mẫu không nung thêm ở nhiệt độ cao hơn là bởi vì đang sử dụng môi trường 100% H₂ nên sẽ nguy hiểm trong quá trình xử lý ở nhiệt đô cao.

Để có thêm thông tin đánh giá quá trình khử Eu^{3+} về Eu^{2+} trong vật liệu $Sr_2MgSi_2O_7$, phổ phát quang của các mẫu được đo dưới bức xạ kích thích 393 nm và kết quả được trình bày trên Hình 5. Bức xạ kích thích 393 nm được sử dụng trong trường hợp này là bởi vì đây là bức xạ kích thích

Hình 4. Phổ PLE thu tại bức xạ 460 nm mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared)
và khi được nung trong môi trường khí H₂ ở 400°C-1 giờ (H₂-400°C-1h) và ở 700°C-2 giờ (H₂-700°C-2h).

lọc lựa tối ưu kích thích cho Eu^{3+} . Bên cạnh đó, bức xạ này cũng thuộc vùng kích thích mạnh cho Eu2+ như kết quả phổ PLE trên Hình 4, do đó nó sẽ kích thích tốt đồng thời cho hai trạng thái $Eu^{3+/2+}$ trong vật liệu Sr₂MgSi₂O₇. Kết quả phổ PL trên Hình 5 cho thấy các mẫu phát ra đồng thời bức xạ dải rộng trong vùng 410-550 nm của Eu^{2+} và các bức xạ vạch hẹp ở vùng bước sóng 550-750 nm của Eu^{3+} . Sự thay đổi của cường độ phát quang Eu^{2+} và Eu^{3+} theo tỉ lệ phần trăm được trình bày trên Hình 6. Nó cho thấy sự gia tăng cường độ bức xạ Eu^{2+} rất mạnh từ 23% lên 87% khi vật liệu nung trong môi trường khí khử H₂ ở 700°C trong 2 giờ.

Các kết quả phân tích ở trên đã cho thấy: (i) Quá trình khử Eu³⁺ về Eu²⁺ trong vật liệu Sr₂MgSi₂O₇ diễn ra ngay cả khi không nung trong môi trường khí khử, (ii) khi mẫu được nung trong môi trường khí khử 100% H₂ thì quá trình khử Eu³⁺ về Eu²⁺ trong vật liệu Sr₂MgSi₂O₇ diễn ra với tỉ lệ cao. Cơ chế cho quá trình khử ứng với hai trường hợp này sẽ được trình bày ở phần tiếp theo.

Hình 5. Phổ PL dưới kích thích 393 nm của của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared)
và khi được nung trong môi trường khí H₂ ở 400°C-1 giờ (H₂-400°C-1h) và ở 700°C-2 giờ (H₂-700°C-2h).

3.3. Co chế của quá trình khử $Eu^{3+} \rightarrow Eu^{2+}$ trong $Sr_2MgSi_2O_7$

Trong phần này, cơ chế của quá trình khử Eu³+ về Eu2+ trong mạng nền Sr2MgSi2O7 được trình bày chi tiết. Theo các nghiên cứu trước đây, [13, 16-18], europium khi thay vào các mạng nền chứa các ion kiềm thổ sẽ thay thế vào vị trí của chúng, chẳng hạn như Ba2+, Ca2+, hoặc Sr2+, và sẽ tạo ra các vancancy trong mạng nền khi vật liệu được chế tạo trong môi trường không khí. Chính các vancancy kiểm thổ này sẽ là các nguồn cung cấp electron cho quá trình khử Eu³+ về Eu2+. Trong trường hợp vật liệu được nung trong môi trường khí khử, sự hiện diện của các oxy xen kẽ trong mạng nền là cần thiết cho quá trình khử của Eu³⁺ [19, 20]. Quá trình cụ thể tương ứng cho hai trường hợp này trong vật liêu Sr₂MgSi₂O₇ sẽ được trình bày ngay sau đây:

Đối với vật liệu trong môi trường không khí (mẫu As-prepared), quá trình khử Eu^{3_+} về Eu^{2_+} diễn ra như sau: Đầu tiên là do đặc trưng cấu trúc của $Sr_2MgSi_2O_7$ có thể tồn tại ba vị trí mà ion Eu^{3_+} có thể thay thế khi pha tạp vào mạng nền, đó là Sr^{2+} , Mg^{2+} , và Si^{4+} . Tuy nhiên, do sự khác biệt

Hình 6. Tỉ lệ phần trăm của cường độ phát xạ Eu³⁺ và Eu²⁺ của mẫu SMSO-1.0Eu sau khi chế tạo (As-prepared) và khi được nung trong môi trường khí H₂ ở 400°C-1 giờ (H₂-400°C-1h) và ở 700°C-2 giờ (H₂-700°C-2h) dưới kích thích 393 nm.

trong bán kính ion của Mg2+ (72 pm) và Si4+ (26 pm) so với Eu³⁺ (109 pm) mà Eu³⁺ không thể thay thế vào vị trí của hai cation này. Bán kính ion của cation còn lại là Sr2+ (126 pm) rất gần với bán kính của Eu³⁺ [21]. Do đó, khi ion Eu³⁺ được pha tạp vào mạng nền Sr2MgSi2O7 nó sẽ chiếm lấy vị trí của Sr²⁺ và gây nên sự không cân bằng điện tích. Vậy nên sẽ có hai ion Eu³⁺ thay thế cho ba ion Sr²⁺ để đảm bảo cân bằng điện tích, điều này sinh ra một vacancy strontium V_{sr}'' với điện tích âm và đồng thời sinh ra hai sai hỏng $\operatorname{Eu}_{s_r}^{\bullet}$ (biểu thức 1) mang điện tích dương tại vị trí của strontium. Các vacancy V", đóng vai trò là các donor và cung cấp electron (biểu thức 2), trong khi hai sai hỏng Eus, sẽ là các acceptor để nhận electron. Dưới quá trình kích thích nhiệt, các electron sẽ chuyển từ các V_{sr}'' sang vị trí Eu^{3+} để hoàn thành quá trình khử về trạng thái Eu2+ (biểu thức 3):

$$3Sr^{2+} + 2Eu^{3+} \rightarrow V_{Sr}'' + 2Eu_{Sr}^{\bullet} \quad (1)$$

$$V_{Sr}'' \rightarrow V_{Sr}^{x} + 2e \qquad (2)$$

$$2Eu_{Sr}^{\bullet} + 2e \rightarrow 2Eu_{Sr}^{x} \quad (3).$$

 $m \mathring{O}$ đây V_{Sr}^x là các vacancy Sr trung hòa, và Eu_{Sr}^x chính là các sai hỏng trung hòa tại vị trí Sr cũng

chính là các ion Eu²⁺. Quá trình khử Eu³, về Eu², trong môi trường không khí cũng được quan sát thấy trên một số mạng nền silicate như BaAl₂Si₂O₈, CaAl₂Si₂O₈, và BaMgSiO₄ [11-13, 17], và chúng đều cho thấy quá trình khử này liên quan đến sự hình thành các vacancy kiềm thổ do sự mất cân bằng điện tích khi Eu³⁺ thay thế vào vị trí các cation hóa trị hai.

Đối với các mẫu nung trong môi trường khí H_2 , một lượng lớn electron sẽ thu được từ oxide nền và phân tử H_2 như biểu diễn sau đây [22]:

 $O^{2-}(lattice) + H_2(g) \xrightarrow{heat\&H_2} H_2O(g) + 2e^- (4).$

Các electron giải phóng ra sẽ khuếch tán vào mạng nền và hoàn thành quá trình khử ion Eu³⁺ như phương trình mô tả sau đây:

 $Eu^{3+}[Xe]4f^5 + e^- \rightarrow Eu^{2+}[Xe]4f^6$ (5).

Với lượng lớn electron tạo ra, Eu^{3+} sẽ dễ dàng khử về Eu^{2+} và do đó cường độ phát quang Eu^{2+} của các mẫu xử lý trong môi trường khí H₂ sẽ tăng lên như kết quả thu được trên Hình 5 và Hình 6.

4. Kết luận

Vật liệu Sr2MgSi2O7:1.0 mol%Eu3+ đã chế tạo thành công bằng phương pháp phản ứng pha rắn ở 1250°C, vật liệu thu được đơn pha với cấu trúc tetragonal. Phổ phát quang dưới kích thích 350 nm và 393 nm đã cho thấy mẫu sau khi chế tao trong môi trường không khí vẫn có môt phần Eu³⁺ được khử về Eu²⁺. Khi mẫu ủ nhiệt trong môi trường 100% H₂ thì Eu³⁺ khử về Eu²⁺ rất tốt, tỉ lê cường đô phát xa Eu²⁺ tăng từ 23% (mẫu sau khi chế tạo) lên 87% khi mẫu ủ trong môi trường khí H₂ ở 700°C trong 2 giờ. Cơ chế khử từ Eu³⁺ về Eu2+ trong môi trường không khí liên quan đến quá trình hình thành các vacancy do sự mất cân bằng điện tích. Trong khi mẫu nung trong môi trường H₂ thì quá trình khử liên quá đến sư giải phóng điện tử từ phản ứng của O²⁻ sẵn có trong nền với khí H₂.

Tài liệu tham khảo

- S. Tanabe. (2002). "Rare-earth-doped glasses for fiber amplifiers in broadband telecommunication". *Comptes Rendus Chimie* (5), 815–824.
- C. Zhu, Y. Yang, X. Liang, S. Yuan, G. Chen. (2007).
   "Rare earth ions doped full-color luminescence glasses for white LED". *Journal of Luminescence* (126), 707-710.
- [3] A.J. Kenyon. (2002). "Recent developments in rareearthdoped materials for optoelectronics". *Progress in Quantum Electronics* (26), 225–284.
- [4] O.M. Efimov, L.B. Glebov, S. Grantham, M. Richardson. (1999). "Ph otoionization of silicate glasses exposed to IR femtosecond pulses". *Journal* of Non-Crystalline Solids (253), 58–67.
- [5] J. Verwey, G. Dirksen, G. Blasse. (1992). "The luminescence of divalent and trivalent rare earth ions in the crystalline and glass modifications of SrB₄O₇". *Journal of Physics and Chemistry of Solids* (53), 367-375.
- [6] J.R. O. (1991). "Doubly-valent rare-earth ions in halide crystals". *Journal of Physics and Chemistry of Solids* (52), 101-174.
- [7] N.T.Q. Lien, N.N. Trac, P.V. Do, H.V. Tuyen. (2022). "Judd-Ofelt analysis of Eu³⁺ and adjustable emission in Eu³⁺/Eu²⁺ co-doped sodium aluminosilicate glasses". *Journal of Physics and Chemistry of Solids* (164), 110637.
- [8] Z. Hu, J. Xu, Y. Wang, L. Xu, Y. Yi, B. Liu, Z. Wang. (2023). "Efficient Photopolymerization of Dental Resin Composites Using the Photoluminescent Long Afterglow of Sr₂MgSi₂O₇:Eu²⁺,Dy³⁺". ACS Omega (8) 32396–32403.
- [9] W. Liang, W. Zhang, X. Xu, S. Zhang, X. Yao, J. Chen. (2022). "Versatile up-converted emission microcrystals assisted photocuring for dental restorations". *Optical Materials* (128), 112371.
- [10] L. Fernández-Rodríguez, R. Balda, J. Fernández, A. Durán, a.J. Pascual. (2022). "Role of Eu²⁺ and Dy³⁺ Concentration in the Persistent Luminescence of Sr₂MgSi₂O₇ Glass-Ceramics". *Materials* (15), 3068.
- [11] M. Peng, Z. Pei, G. Hong, Q. Su. (2003). "The reduction of Eu³⁺ to Eu²⁺ in BaMgSiO₄:Eu prepared in air and the luminescence of BaMgSiO₄:Eu²⁺ phosphor" *Journal of Materials Chemistry* (13) 1202-1205.
- [12] C. Zhang, J. Yang, C. Lin, C. Li, J. Lin. (2009). "Reduction of Eu³⁺ to Eu²⁺ in MAl₂Si₂O₈ (M=Ca, Sr, Ba) in air condition" *Journal of Solid State Chemistry* (182), 1673-1678.
- [13] W.B. Dai. (2014). "Mechanism of the reduction and energy transfer between Eu^{2+} and Eu^{3+} in Eu-doped CaAl₂Si₂O₈ materials prepared in air". *J. Mater. Chem. C* (2), 3951-3959.

- [14] M. Czaja, M. Stasiak, Z. Mazurak. (2017).
   "Photoluminescence of Ce³⁺ and Eu²⁺ in low-P ternesite from the Negev Desert, Israel". *Physics and Chemistry of Minerals* (44), 553-559.
- [15] S. Adachi. (2023). "Review—Photoluminescence Spectroscopy of Eu²⁺-Activated Phosphors: From Near-UV to Deep Red Luminescence". ECS Journal of Solid State Science and Technology (12), 016002.
- B. Liu, Y. Wang, J. Zhou, F. Zhang, Z. Wang. (2009).
   "The reduction of Eu³⁺ to Eu²⁺ in BaMgAl₁₀O₁₇:Eu and the photoluminescence properties of BaMgAl₁₀O₁₇:Eu²⁺ phosphor". *Journal of Applied Physics* (106), 053102.
- [17] X. Yu, X. Xu, P. Yang, Z. Yang, Z. Song, D. Zhou, Z. Yin, Q. Jiao, J. Qiu. (2012). "Photoluminescence properties and the self-reduction process of CaAl₂Si₂O₈:Eu phosphor". *Materials Research Bulletin* (47), 117-120.
- [18] M. Peng, G. Hong. (2007). "Reduction from Eu³⁺ to Eu²⁺ in BaAl₂O₄:Eu phosphor prepared in an oxidizing atmosphere and luminescent properties of

BaAl₂O₄:Eu". *Journal of Luminescence* (127), 735-740.

- [19] H. Xie, J. Lu, Y. Guan, Y. Huang, D. Wei, H.J. Seo. (2014). "Abnormal reduction, Eu³⁺ --> Eu²⁺, and defect centers in Eu³⁺-doped pollucite, CsAlSi₂O₆, prepared in an oxidizing atmosphere". *Inorg Chem* (53) 827-834.
- [20] M.V.d.S. Rezende, M.E.G. Valerio, R.A. Jackson. (2015). "Study of $Eu^{3+} \rightarrow Eu^{2+}$ reduction in BaAl₂O₄:Eu prepared in different gas atmospheres". *Materials Research Bulletin* (61), 348-351.
- [21] H. Wu, Y. Hu, Y. Wang, F. Kang, Z. Mou. (2011).
   "Investigation on Eu³⁺ doped Sr₂MgSi₂O₇ redemitting phosphors for white-light-emitting diodes". *Optics & Laser Technology* (43), 1104-1110.
- [22] P.J. Dereń, D. Stefańska, M. Ptak, P. Wiśniewski. (2021). "Method to Measure the Degree of Reduction of Eu³⁺ to Eu²⁺: How Anion and Cation Vacancies Influence the Degree of Reduction". *The Journal of Physical Chemistry C* (125), 24505-24514.